

Афоніна Олена Сталівна
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри теорії, історії культури
і музикознавства, Національна академія
керівних кадрів культури і мистецтв
e-mail: aolena7@gmail.com

ФЕНОМЕН "ПОДВІЙНОГО КОДУВАННЯ" В ФІЛОСОФСЬКІЙ І КУЛЬТУРОЛОГІЧНІЙ ДУМЦІ XX – XXI СТОЛІТЬ

У статті розкрито поняття феномену "подвійного кодування" як одного із принципів постмодерністського мистецтва. "Код" дозволяє розкрити механізм народження змісту повідомлення у семіотиці; у психології є мовний код; у теорії інформації передає сукупність сигналів. Культурний код пов'язаний із визначенням ментальної особливості народу. На основі вивчення робіт філософів, культурологів, мистецтвознавців визначено, що для творів мистецтва постмодернізму характерно переосмислення жанрів, трансформація класичних символів, особливе відношення до структури та змісту текстів з пародичним співставленням двох (або більше) текстів, використанням певних стандартів у новому контексті.

Ключові слова: *постмодернізм, код, культурний код, мета-код, подвійне кодування.*

Афонина Елена Стальевна, кандидат искусствоведения доцент кафедры теории, истории культуры и музыковедения, Национальная академия руководящих кадров культуры и искусств

Феномен "двойного кодирования" в философской и культурологической мысли XX – XXI веков

В статье раскрывается понятие феномена "двойного кодирования" как одного из принципов постмодернистского искусства. "Код" позволяет раскрыть механизм рождения содержания в семиотике; в психологии есть языковой код; в теории информации передает набор сигналов. Культурный код связан с определением ментальной особенности народа. На основе изучения работ философов, культурологов, искусствоведов определено, что для произведений искусства постмодернизма характерно переосмысление жанров, трансформация классических символов, особенное отношение к структуре и содержанию текстов с пародическим сопоставлением двух (или больше) текстов, использованием некоторых стандартов в новом контексте.

Ключевые слова: *постмодернизм, код, культурный код, мета-код, двойное кодирование.*

Aphonina Olena, PhD in Arts, associate professor of the theory, history of culture and musicology chair, National academy of managerial staff of culture and arts

The phenomenon of "double coding" in the philosophical and cultural thought of the XX – XXI centuries

The article is devoted to the study of the double-coding phenomenon as one of the principles of postmodern art. The code allows us to uncover the mechanism of its appearing in semiotics; there is a language code in psychology; in information theory, it passes a set

of signals. Code of culture is associated with the definition of the mental characteristics of the people. On the basis of studying the works of philosophers, culture, art historians determined that works of postmodernism art is characterized by the rethinking genres transformation of classical symbols, a special relationship to the structure and content of texts with parody juxtaposition of two (or more) texts, using some standards in the new context.

Keywords: postmodernism, code, code of culture, meta-code, double code.

Кожна епоха реагує на зміни суспільного буття і свідомості, розробляє певні норми і стандарти культури, методи їхнього засвоєння і усвідомлення. Процеси взаємовпливу інтенсивно збагачують загальносвітовий контекст, художня культура формує і розвиває людину, віддзеркалює її внутрішній світ. Митець вносить зміни в процес пізнання та інтерпретації культурних феноменів, тому актуальним є вивчення особливостей художньої культури кінця ХХ – початку ХХІ століть у ракурсі постмодерністичних проявів та створенні і вивченні нових стандартів.

Постмодернізм у сучасній художній культурі, попри численні розробки науковців, сьогодні є предметом дискусій. Тому перспективність обраної теми, а саме вивчення феномену подвійного кодування як одного із принципів постмодерністського мистецтва, беззаперечна. Метою статті є осмислення поняття "подвійне кодування" в науковій літературі ХХ – ХХІ століть, виокремлення основних рис та характерних ознак "подвійного кодування".

Передусім слід зазначити, що поняття "код" використовується у багатьох науках, практиці і значеннях. Наприклад, музична coda (outro) є заключною частиною музичного твору та підсумком, у якому проходить інтерпретована музична тема. У поезії використовується схожа назва (cauda), яка означає додатковий вірш у сонеті. Технічні науки широко звертаються до поняття "код". Код мови в програмуванні походить від двосимвольного або трисимвольного скорочення назв національної мови, у психології є мовний код. В теорії інформації (Шенон, Уівер) "код" передає сукупність сигналів.

У семіотиці "код" дозволяє розкрити механізм народження змісту повідомлення. Для швейцарського лінгвіста, засновника семіології Ф. де Соссюра, найбільш близьким терміном за змістом коду, виступає "мова". Продовжуючи паралель "код-мова", виникає "гіпотеза дефіциту" Б. Бернстайна. Він виділяє два мовні коди: розгорнутий і обмежений. Перший, розгорнутий мовний код має більш складну організацію, лексика і семантика різноманітні і диференційовані, висловлення більш абстрактні. Другий відрізняється більшим ступенем передбачення і характеризується простотою синтаксичних конструкцій. Не зважаючи на це, обидва коди знаходяться в тісному взаємодоповненні [5, 10–11].

У "Скороченому словнику філософських термінів" "код" (з французької) означає сукупність знаків (символів) і систему певних правил, за допомогою яких презентується, обробляється, передається та зберігається інформація [11]. Умберто Еко відзначає зв'язок між світом кодів і світом перед знань, ототожнює семіотичний універсум коду (S-код) з ідеологією як набором очікувань. На його думку така ситуація схожа на комунікативну конференцію та виступає засобом організації за певними правилами. Характеризуючи мову постмодерно-

вого мистецтва, У. Еко виділяє властивість мови до опису неіснуючих речей та речей, які вже зникли засобами символів (лабіринтів). Завдяки цьому відпрацьовується термінологічний апарат постмодернізму з його особливістю до креативності та створенням певних кодів. Вивчаючи поняття "постмодернізм", У. Еко зауважує, що риси постмодернізму характерні творам письменників та художників останнього двадцятиліття, хоча і творчі здобутки митців до Гомера теж можна розглядати під кутом постмодернізму: "Повинен сказати, що я переконаний, що постмодернізм не є фіксоване хронологічне явище, а певний духовний стан, Kunstwollen – підхід до роботи. У цьому сенсі правомірна фраза, що у будь-якої епохи є власний постмодернізм, так, як у будь-якої епохи є власний маньєризм (хоча я і не вирішив ще – не є постмодернізм всього лише перейменований маньєризм як метаісторична категорія). Кожна епоха в свій час підходить до кризи, подібно описаній у Ніцше в "Несвоєчасних роздумах", там, де йдеться про історизм, що зашкоджує" [15, 635] (переклад А.О.). Крім того, У. Еко в примітках до роману "Ім'ям рози" пише, що конструкція творів постмодернізму, їх гармонія залежить від регулярності чергування окремих фраз і блоків подій [15, 621]. На відміну від авангарду постмодерністський твір є іронічним переосмисленням минулого і з цим пов'язано виникнення нової мови, метамови, іронічних колажів, які сприймаються як казки, або перекази сновидінь. Тому, на думку У. Еко, виникають символи, серед яких лабіринт як лейбл світобудови та культури. В текстах митців-постмодерністів здійснюється боротьба реалізму з ірреалізмом, формалізму зі "змістовністю".

Різні типи культур у цілому характеризуються культурними кодами, які склалися тисячоліттями і слугували поясненням явищ [12]. Різні параметри "коду" визначає А. Усманова: знакова структура; спосіб структурування символів; okazіонально взаємооднозначне співвідношення кожного символу (У. Еко). Хоча, згідно з Ю. Лотманом, "код" психологічно настроює нас на штучну мову та ідеальну модель мови і комунікації. Сама мова у нашому мисленні є уявленням про історичний час існування. Тож код не пов'язаний із історією, на відміну від мови, яку можна інтерпретувати як "код плюс його історія".

Про необхідність іншого стилю мислення та видозміненої мови писав М. Фуко. Він зазначав, що формування культури ХХ століття та розповідь про неї є неможливим без створення нової мови на заміну "тисячолітньої мови діалектики". У доробку Фуко виокремлюється три епістемі, що існували в європейській культурі нового часу: Відродження (XVI), класицизм (раціоналізм XVII – XVIII століть) і сучасний новий час (кінець XVIII – XIX ст.). Проводячи паралелі між різними часовими відрізками історії, філософ виводить закономірності у період ренесансу: епістемі слів і речей були ідентичні один одному та безпосередньо співвідносяться між собою. Епістемі класичного раціоналізму щодо слів і речей не мають безпосередньої схожості і співвідносяться опосередковано через мислення, у просторі уяви. У сучасній літературі слово є символом, зображенням, позитивом та замкнено на особистості [13, 11]. Концепція М. Фуко "археологія знання" має ядро "знання-мова", в якій епістема використовується у значенні "історичне апріорі, простір знання, порядок, епістеміологічна диспозиція". Епістемі Фуко нагадують абсолютний простір Ньютона,

апріорі Канта, парадигми Куна. Саме епістемі репрезентують фундаментальні коди культури, які визначають конкретні форми мислення, знання і наук.

Отже, "код" вивчається в семіотиці на рівні знаків і знакових систем, використовується у лінгвістиці, теорії інформації, психології, біології, літературі, соціології.

На сьогодні поняття "код" набуває все більшого значення, використання і вивчення. Мета-кодам культури присвячена монографія С. Горюнкova [3], у якій автор обґрунтовуючи своє відношення до культури як до історичного процесу, доводить, що основними постулатами розвитку культури є домінування духовного начала. Розвиток культури, на думку автора, більше пов'язаний ні з матеріалістичним вивченням світу та ідеями еволюційного ускладнення світу, а з ідеями його складності в початковій стадії проявів людського духу, з релігією, фольклором, філософією, наукою (в тому числі історією), літературою, мистецтвом, етикою та правом [3, 6]. Такий аналіз автора нагадує герменевтичне коло. З одного боку, текст розглядається по відношенню до епохи, літературного жанру. З іншого, текст є духовним життям автора та історичної епохи. Перегляд тексту з цих позицій, рухаючись від загального до часткового і навпаки представляє герменевтичне коло (Ф. Шлейєрмахер).

Культурний код вивчається як ментальна особливість і вплив, який здійснюється при його зміні. Директор Інституту культурних перетворень Школи права і дипломатії при Університеті Тафтса, професор Лоуренс Харрисон відзначає про вплив культурних особливостей на модернізацію та економічний розвиток країн. В основі типології, яку використовує професор, знаходиться теорія аргентинського політолога і журналіста Маріано Грондона. Останній виділив 25 факторів культури, що впливають на прогрес країн. Л. Харрисон зробив висновки щодо домінування в регіоні релігії, історичного контексту, географічного розташування. Країни, які швидко змінювали свій культурний код, професор пов'язує із розвитком системи виховання в родині, освіти, засобів масової інформації, особистості лідера країни [8].

Розкриттю рис "культурного коду" присвячена книга француза Клотера Рапая "Культурный код. Как мы живем, что покупаем и почему". Для нього культурний код є несвідомим почуттям речей, явищ, відносин, навіть країн у контексті культури [10, 10]. На його думку, культурний код допомагає створити особистість через поєднання досвіду та переживання емоцій імпринтингу (імпринтинг, термін Конрада Лоренца) [10, 12].

Таке припущення співпадає з тлумаченням А. Кончаловського про те, що культурний код є певним набором образів, пов'язаних з комплексом стереотипів у свідомості. Культурне несвідоме приховано від розуміння, але виявляється в діях, і культурний код нації дозволяє розуміти поведінкові реакції [7]. Підтвердженням цього положення є перелік дисертацій, присвячених саме виявленню культурних кодів різних народів та націй [7].

У дослідженні Г. Зубко вивчається культурний код народів фульбе у Западній Африці: "Щоб розуміти своєрідність моделі культури, необхідно виявити етнокультурний код; культура як єдина складна структура характеризується, таким чином, ядром. Це ядро і є етнокультурний код, під яким розуміється ви-

хідна знакова структура, свого роду матриця, яка містить в собі у невиявленому виді усі компоненти культурної парадигми народу та його поведінки" [4]. Дослідниця виокремлює основи культурного коду фульбе: культури природи, краси, знання. Така тріада розглядається нею як прояв загального прагнення до Гармонії – головного ціннісного орієнтиру світобудови.

Аналіз структури архаїчних просторово-орієнтованих культурних кодів у індоєвропейській традиції здійснює В. Михайлін [9]. На основі вивчення класичної літературної (Гомер, Софокл) та зображальної традиції на предмет виявлення діючих у рамках традиції чоловічих просторово-орієнтованих культурних кодів дозволяє по-новому освітити ряд традиційних у європейській гуманітарній традиції проблем (природа архаїчного епічного тексту, ритуали переходу, давньогрецька святкова культура, походження атлетичних змагань тощо). Зміна чоловічих статусів та життєвих стратегій передуює ситуації статусної невизначеності (Ахілл – Агамемнон, Главк – Гектор), знищення нормальних відносин між "старшими" і "молодшими", призводить до радикальної метаморфози поведінкового стереотипу.

Культурний код відкритий до змін і у творах мистецтва. Він виявляється при вивченні законів устрою цільної системи, співвідношенні між різними елементами, правилами їхньої комбінації, вивченні позначення і розуміння.

Кожна епоха реагує на зміни суспільного буття і свідомості, народжує свої норми культури, методи їхнього засвоєння та усвідомлення. У Стародавній Греції та Римі було унормовано розмежування між мистецтвом "високим і сервільним", ця традиція до деякої міри зберігалася і в добу Середньовіччя. В епоху Відродження усі види мистецтва стали об'єктом дослідження. Розвиток засобів масової інформації, її доступність для різних верств населення, засилля реклами сприяли виникненню масової культури у ХХ столітті. На початок ХХІ століття розвиток інформаційних технологій вплинув на усі галузі життя і культури людини, інтенсивно збагатив академічне мистецтво.

У свою чергу інформатизована насиченість суспільства, створення культурно-мистецьких та псевдокультурних продуктів формують нового глядача/слухача/читача. Тож вивчення природи сучасного мистецтва викликають необхідність дослідження різних дотичних понять до сучасного мистецтва, а саме, "постмодернізм, його складові, твори сучасного мистецтва, феномен "подвійного кодування"" тощо.

Одним із принципів постмодерністського мистецтва є феномен "подвійного кодування". Вивчення "подвійного кодування" привертає увагу вчених з середини ХХ століття (Р. Барт, І. Ільїн, Д. Фоккема та ін). Твори постмодернізму приваблюють слухача/читача/глядача тим, що автори використовують тематичний матеріал і техніку популярної культури. Тому ці твори зрозумілі для споживача навіть не дуже художньо вихованого. Крім того, іронічне і пародійне переосмислення модерністських робіт знаходить свого замовника серед досвідченої публіки. Тож і Чарльз Дженкс, автор статті "Взлет архітектури постмодернізму" вважає, що "подвійне кодування" є одночасною апеляцією до мас і професіоналів. Автор вважає, що у постмодернної архітектури чим більше варіантів, тим більше гра з семантикою та метафоричністю образів, які спрямовані на багатошаровість, багатоваріантність прочитання, так званий "ра-

дикальний еклектизм". Під "подвійним кодуванням" Ч. Дженкс визначає риси постмодернізму: "Постійне пародичне співставлення двох (або більше) "текстуальних світів", різні засоби семіотичного кодування естетичних систем (художніх стилів, "парадоксальний дуалізм".

Досліджуючи природу подвійного кодування, І. Ільїн пояснює, що з англійської "double code" є поняттям постмодернізму і відтворенням специфічної природи художніх постмодерністських "текстів". З семіотичної точки зору під "текстом" розуміється семантичний і формальний аспекти будь-якого витвору мистецтва, оскільки для сприйняття він (витвір мистецтва) має бути відпрацьованим. Хоча з початку ХХ століття М. Душамп проголосив, що твором мистецтва є все визнане глядачами/слухачами/читачами, і Е. Ворхолл висунув лозунг "поп-арту", що усе прекрасно. Ці постулати ускладнюють ситуацію з вивчення сучасних текстів і творів.

Французький вчений Р. Барт виокремив п'ять кодів художніх текстів постмодернізму: культурний, герменевтичний, символічний, семіотичний та проайретичний/нарративний) [2, 40]. Вчений трактує "код" як асоціативне поле, "понадтекстову організацію значень, які надають уявлення про певну структуру". За визначенням Барта, код належить головним чином до сфери культури: "Певні типи вже баченого, вже прочитаного, вже зробленого; код є конкретною формою цього "вже", констатуючого будь-яке письмо" [2, 455–456]. У будь-якому оповіданні, на думку Барта, є поєднання різних кодів, постійне співставлення, протиставлення та створення інтересу у читачів для встановлення інтерпретаційного зв'язку.

Голландський критик Д. Фоккема зазначив, що код постмодернізму є лише одним з багатьох кодів, які регулюють виробництво текстів. До інших кодів, на які орієнтуються письменники, критик відносить лінгвістичні коди природної мови (англійська, французька тощо); загальнолітературний код, який пробуджує в читача інтерес до прочитання літературного тексту; жанровий код, який активізує певні очікування від обраного жанру; особливий код кожного письменника [15]. На його думку, постмодерновий код може бути охарактеризований як кращий вибір семантичного та синтаксичного засобів для постмодерністичного твору з принципом організації тексту нонселекція [16, 129], що підтверджує думку Барта про поєднання різних кодів в одному тексті.

У своїй роботі "Постмодернізм в русской літературе" І. Андреева зазначає, що теоретики постмодернізму вказують на те, що пародія постмодерністичного твору отримує новий вид. Цей феномен називається "подвійним кодуванням" і означає постійне пародичне співставлення двох (або більше) "текстуальних світів", різних способів семіотичного кодування естетичних систем: "постмодернізм виступає одночасно і як продовження практики модернізму, як його подолання, оскільки він "іронічно долає" стилістику свого ворога" [1].

Отже, сучасна художня культура віддзеркалює процеси зміни відношення митця до створення оригінального мистецького продукту і одночасно достойного для вивчення фахівцями. Феномен "подвійного кодування" є актуальним для дослідження і виокремлення його основних рис на основі наукових робіт філософів, культурологів, мистецтвознавців: відношення до структури та змісту текстів, переосмислення жанрів та виникнення або трансформація символів.

Література

1. Андреева И. С. Постмодернизм в русской литературе [Электронный ресурс] / И. С. Андреева. – Режим доступа : <http://fege.narod.ru/lib-rarium/andreeva.htm>
2. Барт Р. Семиотика. Поэтика // Избранные работы. Семиотика. Поэтика / пер., общ. ред. и вступ. Ст. Г.К. Косикова. – М.: "Прогресс", 1989. – 616 с.
3. Горюнков С. Мета-коды культуры / Сергей Викторович Горюнков. – СПб.: ООО "Контраст", 2014 — 304 с. – ISBN 978-5-4380-0041-9.
4. Зубко Г. В. Проблемы реконструкции культурного кода фульбе : Западная Африка : автореф. дис. ... доктора культурологии: спец. 24.00.01. / Галина Васильевна Зубко. – М., 2004. – Режим доступа : <http://www.dissercat.com/content/problemy-rekonstruktsii-kulturnogo-koda-fulbe-zapadnaya-afrika#ixzz32iwrlqQ>
5. Исаев Э.Ш. Методические указания к курсу "Основные понятия социолингвистики" (для студентов старших курсов филологических специальностей) / Эдуард Шахмарович Исаев. – Таврический национальный университет им. В. И. Вернадского, 2001. – 32 с.
6. Кононенко Б. И. Большой толковый словарь по культурологии / Б. И. Кононенко – М. : Вече, 2003 – 512 с. – Режим доступа : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/tuwiki/1815907>.
7. Кончаловский А. Надо разобраться с культурным геномом / Режим доступа : <http://www.politekonomika.ru/may-june2012/nado-razobratsya-s-kulturnym-genomom/> Июнь 14th, 2012 автор redactor.
8. Культурология: XX век. Энциклопедия в 2 томах / Гл. ред. и сост. С.Я. Левит. – СПб. : Университетская книга, 1998. – 447 с. – Режим доступа : <http://psylib.org.ua/books/levit01/txt120.htm#73>.
9. Михайлин Вадим Юрьевич. Мужские пространственно-ориентированные культурные коды в индоевропейской традиции : автореф. дис. доктора философии : спец. 24.00.01. [Электронный ресурс] / Вадим Юрьевич Михайлин. – Саратов, 2006. – Режим доступа : dissercat.com/content/muzhskie-prostranstvenno-orientirovannye-kulturnye-kody-v-indoevropeiskoi-traditsii#ixzz2zQZVDBQC
10. Рапай К. Культурный код. Как мы живем, что покупаем и почему / Пер. с англ. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2008. – 167 с.
11. Скорочений словник філософських термінів [Электронный ресурс] / Режим доступа : http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/FIL_XX/kk.html.
12. Усманова А.Р. Код // Постмодернизм. Энциклопедия (под ред. А. Грицанова, М. Можейко). – Минск : Интерпрессервис : Книжный дом, 2001. – С. 364-365. Режим доступа : <http://www.countries.ru/library/semiotic/-code.htm>.
13. Фуко М. Слова и вещи. Археология гуманитарных наук / Мишель Фуко. – СПб., 1994. – 400 с.
14. Харрисон Л. Культурный код и прогресс [Электронный ресурс] / Л. Харрисон. – Режим доступа : <http://www.opes.ru/1295413.html>
15. Эко Умберто. Заметки на полях "Имени розы" / Умберто Эко. – Издательство: СПб. : Симпозиум, 2007. – Режим доступа : <http://lib.guru.ua/UMBEKO/ekopolo.txt>.
16. Fokkema D.W. The semantic and syntactic organic sation of postmodernist texts // Approaching postmodernism / Ed. By Fokkema D.W., Bertens. H. Amsterdam; Philadelphia, 1986. – 300 p.

References

1. Andreeva I. (2011). Postmodernism in Russian Literature. Retrieved from <http://www.fege.narod.ru/lib-rarium/andreeva.htm>.
2. Bart R. (1989). Semiotics. Poetics. Moskow: Progress [in Russian].
3. Goryunkov S. (2014). Meta-codes culture. St. Petersburg: LLC Contrast [in Russian].
4. Zubco G. (2004). Problems of reconstruction of the cultural code Fulani: West Africa. Extended abstract of Doctor's thesis. Sumy: SumSU [in Russian].

5. Isaev E. (2001). Methodological guidelines for the course "Basic concepts of sociolinguistics" (for senior students of philological specialties). Taurian National University. Vernadsky [in Russian].
6. Kononenko B. (2003). Big Dictionary of Cultural Studies. Moscow: Veche [in Russian].
7. Konchalovsky A. (2012). We need to understand the cultural genome. Retrieved from <http://www.politekonomika.ru/may-june2012/nado-razobratsyakulturnym-genomom> [in Russian].
8. Cultural Studies: XX century. Encyclopedia (2th ed.). (1998). Leviticus C .. St. Petersburg: University Book [in Russian].
9. Mihailin Vadim. (2006). Men's space-oriented cultural codes in the Indo-European tradition: [in Russian].
10. Rapay K. (2008). Cultural code. How we live, what we buy and why. Moscow: Harvard Business Review [in English].
11. Short Dictionaries. (2008). Retrieved from: http://www.philsci.univ.-kiev.ua/biblio/FIL_XX/kk.html.
12. Usmanov A. (2001). Code. Postmodernism. Retrieved from: <http://www.countries.ru/library/semiotic/-code.htm>.
13. Foucault M. (1994). The Order of Things. Archaeology Humanities. St. Petersburg: Spb [in Russian].
14. Harrison L. The Culture Code and progress. Retrieved from: <http://www.opec.ru/1295413.html>.
15. Umberto Eco. (2007). Field Notes "Name of the Rose." Publisher: St. Petersburg. : A Symposium. [in Russian].
16. Fokkema D. (1986). The semantic and syntactic organic sation of postmodernist texts. H. Amsterdam; Philadelphia.

УДК 781.1/78.072

Іонов Володимир Ілліч,
кандидат мистецтвознавства,
доцент Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв

ПРОБЛЕМНО-ПОНЯТІЙНА СТРАТИФІКАЦІЯ МУЗИЧНО-ІСТОРИОГРАФІЧНОГО ЗНАННЯ

У статті розкривається музично-історіографічне значення проблеми комунікації, визначаються напрями та понятійні принципи вивчення явища комунікації у дослідженнях українських музикознавців. У якості провідних характеризуються категорії діалогу, дискурсу, розуміння, тексту, знаку, символу, творчої пам'яті, музично-виконавської школи. Спеціальним предметом аналізу є наукова концепція О. Берегової, у якій розробляється системний аспект музично-історіографічного підходу до явища комунікації.

Ключові слова: музична історіографія, музикознавчий дискурс, феномен комунікації.

***Іонов Владимир Ильич,** кандидат искусствоведения, доцент Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств*

Проблемно-понятийная стратификация музыкально-историографического знания

В статье раскрывается музыкально-историографическое значение проблемы коммуникации, определяются направления и понятийные принципы изучения явления коммуникации в исследованиях украинских музыковедов. В качестве ведущих характеризуются категории диалога, дискурса, понимания, текста, знака, символа, твор-